

Regionalism...?!?

Gvernele liberale, ce au pus atât de mult la încercare proverbiala răbdare a neamului românesc, dela Unire încoace, pe lângă păcatele multe și de neiertat, în cari s'au născut și în cari și-au dezvoltat activitatea — prin excelență negativă — mai au pe conștiință și o politică nefastă de deșănare și robie, de exploatare a Ardealului.

Sub regim liberal s'a inventat și exploatat lozinca blestemată a „regionalismului ardelenesc”. Liberalii au alimentat și promovat reacțiunea „conștientă” contra acelei lozinci: „patriotismul leal” și antitetic regionalismului, după paravanul căruia păcătoșii politici ai societății românești își ascund netrebniciile.

„Pericolul regionalist” a întunecat chiar și judecata oamenilor serioși. Îmi amintesc că într'unul din ultimele lui articole, răposatul C. Băcalbășu s'a lăsat sedus de tânguirile patriotarziilor „sincer îngrijorati de viitorul neamului românesc”, insultând pe fruntașii ardeleni, cari „fac regionalism”.

Tot această pacoste de „concepție regională” a fost calul de bătaie a dlui Oct. Goga, „spiritul ardelenesc superior”, care a rupt „lațul regionalismului”, și improvizat în trubadur al anti-regionalismului, nu mai conținește de a ataca pe fruntașii vieții publice din Ardeal, cari nu se pot „ridica la înălțimea naționalismului integral”.

Dar sunt mult acei, cari speriați de regionalismul care nu există — și nu a existat niciodată, — fac totul pentru a-l produce în mod artificial. Dece?

Pentru a învedera iluzorica „concepție perimată”, ce ar anima pe conducătorii firești ai Ardealului, și pentru a lansa lozinca răsunătoare — cu nuanțe de șantaj, — care să impună tăcere revoltei îndreptățite a Ardealului batjocorit.

Aproape toți — dacă nu toți — fruntași ardeleni au fost stigmatizați ca regionalisti; ziarul nostru încă a fost învinuit de regionalism.

Si acum, credeți că există criterii de identificare a „subversității” regionaliste? Aș! Tot ce nu e pe placul guvernării, se poate frumos încadra în „regionalism”.

Liberalii au numit peste 90 la sută din funcționarii României. Si s'au îngrijit să plaseze în serviciile publice, cât mai puțini Ardeleni. Guvernele Național-Tărăniste, au patronat și ele numirea unui procent disparent de funcționari, pe cari liberalii nu s'au sfiit a-i elimina, rând pe rând politicizând funcțiunile publice. Bineînțeles, că de fiecare dată s'au produs nemulțumiri și agitații.

Încerci să protestezi; să faci statistica și procentul slujbașilor, raportându-i la regiuni? Ești regionalist! Dacă te constitui apărător a unei categorii neîndreptățite de funcționari din Ardeal, ești regionalist.

Vrei să înfățișezi situația încasărilor fiscale (din care reiese că trei cincimi din greutatea bugetare, le suportă Ardealul)? Gloată patriotarziilor te întindește la stălpul hilit al regionalismului.

D'apoi încă să mai vorbești despre centralismul feroce, care sugrumă toate ramurile administrației noastre, împiedecându-le evoluția normală! (Căci doar descentralizarea este o „crimă” cu substrat regionalist!!)

Mai mult: reprobarea regionalismului în țara românească, poate senza orice.

Vă aduceți aminte de clasica replică a ministrului nostru de interne, când cu ocazia validării de acum doi ani, răspundea zămbitor deputaților opoziționiști, cari semnalau nemaipomenitele ingerințe ale prefectilor bucureșteni (foști ofițeri de jandarmi), trimiși în Basarabia și promiscuitate electorală ce a patronat alegerile de peste Prut:

— „Vedeți într'asta e tare partidul nostru, că nu face regionalism. D'ăia am trimis prefecti regișteni!”

(Și să mă credeți că Vania al nostru a enles ovatiunile băneilor majoritare.)

După cum spuneam, sensibilitatea patriotardă este foarte dezvoltată la noi. Să nu cutezi a ridica glasul într'o chestiune ce poate fi încadrată în „lozinca regionalistă”, că te-ai nomenit cu sentință inapelabilă:

— „A început boaghina lamentațiilor de politică regionalistă.”

Iar exploatarea Ardealului continuă, interesele lui vitale sunt călcate în picioare, institu-

țiile lui desconsiderate și oamenii lui mari puși la index.

Căci nu se poate admite în politică „regionalism”.

„Ardealul este astăzi deșert de izvoarele creditului românesc.”

Acesta este strigătul de alarmă al Ardealului. Așa constată „chemarea” la congresul economic din 28 Noiembrie, că creditul Ardealului este muribund, și nu avem motive pentru a ne îndoi de veracitatea acestei constatări dureroase, făcută de toți fruntașii Ardealului, fără deosebire de credințe.

(Ironia sortii: d. Oct. Goga, marele nostru „anti-regionalist” este printre primii semnatari ai apelului pentru salvarea creditului românesc prăbușit în Ardeal!)

Așadar, fruntașii vieții sociale ardelenesti n'au mai putut tolera batjocura și tratamentul de umilire economică a provinciei de dincoace de Carpați. Ba chiar cei cari contestau sfidători îngrijorarea ei politică, au trebuit să recunoască îngrijorati, că a sosit timpul pentru ca să începeze tratamentul master ce echivalează cu o prigoană a creditului din Ardeal, tratament semnalat de ziarul nostru de mult, în numerii din 6 și 8 Iulie 1934 — când scriam: „Băncile din Ardeal trebuie salvate”.

S'a văzut, că dreptatea e de partea noastră. Scrisoarea Comitetului de inițiativă a congresului o spune răspicat:

„E amar ceasul acesta, când după atâția ani de înflorire, creditul românesc din Ardeal și Banat stă fără vîna lui în cea mai grea situație din toată istoria lui, fără sprijin și înțelegere în țara românească.”

Am înainte scrisoarea deschisă a părintelui dr. Sebastian Stanca, consilier eparchial și senator liberal din Cluj, către pîn. Manea S. Popescu din București, intitulată sugestiv „Ardeleni și Regăteni”. În care vrednicul fruntaș al bisericii și vieții noastre publice, face o admirabilă caracterizare a conflictului latent ce izvorește din umilirea sistematică a Ardealului, conflict pe care îl raportează la litigiul ocazionat de alegerea Vlădicului ortodox din Arad. Să-l ascultăm pe pîn. Stanca:

„Ne învinuiești de regionalism. Fiind vorba de această mult imblătită meteahnă românească,

cu inima împăcată vă putem spune, că nu dela noi porcede regionalismul, ci tocmai dela București. Faceți bilanțul împrumutului reciproc între București și Ardeal și vedeți ce ne-a trimis Bucureștii și ce a primit vechiul Regat în cei 17 ani de Românie mare.”

Ne-ati trimis mii de slujbași în administrație, în justiție, la finanțe, în învățământ, în armată și alte funcțiuni publice. Ne-ati trimis mulți oameni aleși și distinși, dar au venit și o serie de elemente nevrednice și lacome să se îmbogățească pe spînarea noastră. I-am primit pe toți în numele dragostei de frate. Dar astăzi mulți dintre acestia își bat joc de noi, lăfăindu-se în 3-4 slujbe gras retribuite, cîtă vreme copiii noștri cu diplomele în buzunar nu mai au loc în așezămintele statului românesc.”

Pe marginea acestor considerente, pîn. senator după ce arată tradițiile ortodoxiei ardeleni și explică geneza frontului ardelenesc al electorilor din congresul bisericesc, împotriva candidaturii din Vechiul Regat la Vlădicie încheie:

„Iată deci cum cumpăna regionalismului se pleacă greu spre București, unde de fapt porțile ne-au fost și ne sunt și acum zăvorâte.”

Correspondentul nostru din Sibiu, ne aduce vestea că 25 de învățători ardeleni cunoscători ca elemente de o valoare incontestabilă, și având la activul lor un trecut vrednic, sunt pensionați în mod forțat, fără motiv plauzibil, pentru a fi înlocuiți cu domnișorii dela București, protejați ai dlui director I. Ghișeu.

Fără comentarii

(C. C.)

Toată lumea citește
„România Nouă”
ziarul demnității naționale

50% reducere pe CFR.
pertru participării la
Congresul Economic

Din cele trecute vrem...

O alegere dietală acum 70 ani la Șimleul-Silvaniei

II.

În ziua alegerii coloanele de votanți s'au concentrat la marginele Șimleului, cu stindarde între care trei erau cu tricolorul românesc. De aci alegătorii s'au îndreptat, în două grupe mari, către locul de votare. Înainte mergeau Maghiarii, iar în urmă veneau Românii, cu trei flamure, conduși de câțiva învățători și preoți. Se începu apoi votarea cam la 11 ore, înscriindu-se trei candidați: **Florian Mărcuș**, baronul **Bánffy Albert** și **Bagost Sándor**. Apoi aci să vezi corteșie. Toți intelectualii maghiari, cu demnitarul comitatului (pe acea vreme Șimleul era capitala comitatului Crasna n. r.), erau pe partea lui Bánffy. Semetia națiunei maghiare se vedea quasi atacată, prin cetezanța Românilor de a păși și ei la alegere cu candidatul lor național, apoi mai ales în contra unui Bánffy, sau după zicula scripturei: am ajuns să cuteze oala a se măsura cu căldarea. Fiecare votant partizan al lui Bánffy i se promitea bani, mîncare și băutură, afară de aceasta ginta respectivilor conducători dela sef până la cel din urmă notar comunal. Asta încă nu era destul. Când se striga din vre-o comună românească alegătorii prin judele cercnal (szolgabiro-pretor) cari toți erau maghiari, asta însemna că batăr a 4-a sau a 5-a parte dintre îndreptățiți rămăneau fără a putea vota. În odala comisiei alegătoare (se vota pe față pe acea

vreme și toți alegătorii din întregul județ erau concentrați în capitala jud. la Șimleu n. r.) era o înghesuială ca la târg de țară. Înaintea uși 5-6 Maghiari se aflau umăr la umăr cu Românii pe cari îi striga pe nume respectivul jude în așa fel încât să nu poată intra iute. Și de întârziia numai două minute, era îndrumat să aștepte până în urma tuturor votanților, știind că nu va avea atîta paciență și așa va merge, fără să voteze, către casă, cum s'a și întâmplat cu mulți alegători.

Votanții maghiari erau fara sfârșit.

Iar dacă vre-un preot a reclamat contra acestei ilegalități, judele îi răspundea:

— „Nu am ce discuta cu dta!”

Când apoi venea la rând o comună maghiară, aceea nu mai avea capăt, se perinda și de câte două ori un alegător și eșind dela votare mergeau deadreptul la restaurantul „Nemzeti lobogo” cu flamurele în frunte, între strigăte de „éljen”-uri, unde îi aștepta slănină, vin, pâine și după ce se ospătau și se îmbătau se mai întorceau încă odată la locul alegerii, strigând și vociferând, făcând presiune asupra alegătorilor Români, cari totți erau trei, pacienți și pe lângă toate promisiunile constante, lauda partidului românilor. Votarea a tinut până la orele 3 după miezul nopții și s'a încheiat cu

(Continuare pe pag. 4)